

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Monika Horna-Cieślak

Warszawa, 15 lipca 2024 roku

ZSR.441.1613.2024.KT

Pan
dr hab. Adam Bodnar
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

zważywszy na fakt, że stan polskiego wymiaru sprawiedliwości w zakresie działalności orzeczniczej w sprawach rodzinnych stanowi wyjątkowo ważny obszar zainteresowania Rzeczniczki Praw Dziecka, wskazać należy, że jednym z czynników determinujących sprawność i trafność podejmowania decyzji w tych sprawach jest istnienie wyspecjalizowanej bazy podmiotów świadczących usługi opiniowania na potrzeby prowadzonych spraw sądowych.

Postępowania w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, w większości wypadków wymagają - przed podjęciem ostatecznego rozstrzygnięcia – odwołania się do wiadomości specjalnych powołanych biegłych, w szczególności z zakresu takich dziedzin nauki jak pedagogika czy psychologia. Bowiem tylko od specjalistów z tych dziedzin sąd rozstrzygający sprawę poweźmie wiedzę np. o ocenie kompetencji wychowawczych osób ubiegających się o sprawowanie władzy rodzicielskiej oraz uregulowanie kontaktów z dzieckiem, czy psychologicznych podstawach do ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej.

W tym zakresie, w sposób oczywisty tą podstawową bazę podmiotów opiniujących stanowią – obok biegłych sądowych - funkcjonujące przy każdym sądzie okręgowym opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów predestynowane do opiniowania w sprawach rodzinnych i opiekuńczych oraz w sprawach nieletnich.

Natomiast – w mojej ocenie – instytucją uzupełniającą w sposób szczególny wymienione podmioty w zakresie dokonywania diagnoz całych systemów rodzinnych jest **Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dr Jana Sehna w Krakowie**, w ramach którego Zakład Psychologii Sądowej przeprowadza badania i wydaje opinie dotyczące osób dorosłych

i dzieci. Jednakże na mocy Zarządzenia nr 1/2023 z dnia 13 stycznia 2023 roku wydanego przez Dyrektora Instytutu przyjmowanie spraw do opiniowania z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz spraw małżeńskich **zostało zawieszono** do odwołania. Jako przyczyny wstrzymania opiniowania wskazano znaczne obciążenie Instytutu zleceniami, ograniczone możliwości lokalowe i niedobory kadrowe.

Wskazać przy tym należy, że do Instytutu, celem zaopiniowania, kierowane były przede wszystkim sprawy o bardzo wysokim stopniu skomplikowania i szczególnej zawichości, wynikającej m. in. z braku porozumienia rodziców, z długotrwałe utrzymującą się nieprawidłową sytuacją małoletnich. Szczególna pozycja Instytutu łącząca rolę badawczą i podmiotu opiniującego wpływała na wysoką jakość wydawanych opinii i ich szczegółowość, co pozwalało sądom orzekającym w sprawie uzyskać przekonanie co do pożądanego kierunku w zakresie ukształtowania sytuacji dziecka. Przy czym wskazać należy, że wszystkie środowiska prawnicze w sposób porównywalny oceniają wysoki poziom opinii wydawanych przez Instytut.

Utrzymująca się sytuacja, w której brak jest możliwości kierowania spraw rodzin do diagnozy i opinii Instytutu, pozbawia cały system orzeczniczy bardzo wartościowego elementu sprzyjającego zabezpieczeniu praw dzieci w sprawach tych najbardziej skomplikowanych.

W ocenie Rzeczniczki, wznowienie działalności Zakładu Psychologii Sądowej Instytutu Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie w zakresie przyjmowania zleceń od sądów w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz w sprawach małżeńskich jawi się jako niezbędne i wymaga w tym zakresie podjęcia pilnych działań. Zważywszy na wyartykułowane przyczyny leżące u podstaw zarządzenia Dyrektora Instytutu z dnia 13 stycznia 2023 roku, uznaję za konieczne udzielenie odpowiedzi przez Ministerstwo Sprawiedliwości na zgłoszone zapotrzebowanie w zakresie wsparcia Zakładu Psychologii Sądowej Instytutu celem rozwiązania zgłaszanych problemów kadrowych i lokalowych.

W związku z powyższym, na podstawie art. 10 ust. 1, art. 10a ust. 1 oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. z 2023 r. poz. 292), zwracam się do Szanownego Pana Ministra o niezwłoczne podjęcie działań zmierzających do stworzenia warunków sprzyjających wznowieniu działalności przez Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie.

Rzecznik Praw Dziecka *Monika Horna-Cieślak*